

Eindopdracht nascholing diploma Jenaplan

kindvolgsysteem en basisprincipes

Waarom dit onderwerp:

Kind- of leerlingvolgsystemen zijn een veel besproken onderwerp in de media. In Mensenkinderen worden regelmatig kritisch leerlingvolgsystemen besproken door o.a. Ad Boes. Zo komen bijvoorbeeld de Pravoo en het Cito er voor een Jenaplanschool niet positief uit. Wat is dan wel geschikt voor een Jenaplanschool? Mijn interesse was gewekt. Mede ook omdat wij op de Gabriëlschool nog een beetje zoekende zijn naar het ideale systeem wat een goed en eerlijk beeld geeft van een kind, wat werkbaar is voor de stamgroepleid(st)ers en wat gekoppeld kan worden aan een functioneringsverslag.

Daarbij richt ik mij vooral op de onderbouw, omdat ik stamgroepleidster ben van een onderbouwgroep en tevens bouwcoördinator.

Korte beschrijving van de huidige situatie waarin ik nu werk:

Ik ben in 1995 in het onderwijs begonnen op een reguliere school: Openbare Basisschool "De Achtbaan" in Almere. Ik woonde toen al in Putten en in 1999 kon ik een baan krijgen op de RK Jenaplanschool "Gabriël" te Putten. Ik werk vier dagen als stamgroepleidster van een onderbouwgroep (op woensdag zijn de kinderen de hele dag vrij) en ik ben ook bouwcoördinator.

Op de Gabriëlschool zijn 9 stamgroepen: 3 onderbouwgroepen, 3 middenbouwgroepen en 3 bovenbouwgroepen. Er zitten ongeveer 240 kinderen op de "Gabriël" en er werken 16 teamleden.

Als je op de "Gabriël" komt werken, is het behalen van het Jenaplandiploma een eis. Ik ben daar dan ook gelijk mee begonnen. Ik dacht: zo nu leer ik precies hoe je "het" moet doen op een Jenaplanschool. Op de PABO heb ik twee jaar de Montessori opleiding gevolgd en die is heel strak en alles gaat daar volgens de principes van Maria Montessori. Zoiets verwachtte ik dus ook van de Jenaplan opleiding. Zo strak is het Jenaplan in de praktijk echter niet. Er zijn meer

dan tweehonderd Jenaplanscholen in Nederland en men gaat allemaal uit van dezelfde principes, maar past deze naar eigen inzicht toe. Hierdoor is geen één Jenaplanschool hetzelfde. Zo is iedereen op allerlei gebieden zoekende naar de juiste wekwijze van het Jenaplan, ieder binnen zijn eigen schoolsituatie.

Op de Gabriëlschool bekijk ik nu kritisch of het kindvolgsysteem wat wij gebruiken voor de onderbouw wel past binnen de principes van het Jenaplan-onderwijs. Ik ben dus bezig met basisprincipe 20

kindvolgsysteem en de basisprincipes

Welke basisprincipes spelen een belangrijke rol t.a.v. een kindvolgsysteem:

Bron: Basisprincipes Jenaplan: K. Both en K. Vreugdenhil

Basisprincipe 1:

Elk mens is uniek: zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde.

Geen mens is gelijk aan een ander. In Jenaplanscholen worden zulke verschillen tussen mensen als regel positief gewaardeerd. Dit principe betekent ook dat we die unieke waarde van ieder mens proberen te ontdekken.

Hoe gaan we op school om met die unieke waarde ofwel verschillen? We gaan uit van verschillen en het is dus heel belangrijk om daar op een zinvolle wijze mee om te gaan binnen het onderwijs op een Jenaplanschool. Een kindvolgsysteem kan een manier zijn om verschillen vast te leggen. Voor mij is een kindvolgsysteem een systeem die kinderen volgt in hun ontwikkeling en die dus rekening houdt met de verschillen.

Basisprincipe 2:

Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zo veel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gerichtheid op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken.

In Jenaplanscholen wordt geprobeerd:

- kinderen te helpen hun eigen, nog lang niet volledig ontwikkelde mogelijkheden te leren kennen
- kinderen voldoende stimuleren hun capaciteiten te ontwikkelen, zodat ze steeds beter gaan zien hoe ze willen zijn, waaraan ze willen werken.

Dit heeft consequenties voor:

- de differentiatie in het onderwijsproces, met name in de cursorische vorming; zorg voor continuïteit in het leerproces van elk kind, dat nu eens langzaam, dan weer sneller verloopt
- differentiatie door middel van een afwisseling van situaties in deze school, waardoor elk kind de eigen mogelijkheden en beperkingen kan leren kennen
- de beoordeling van het werk van de kinderen, rapportage aan de ouders.

Hiervoor kan een goed kindvolgsysteem een hulpmiddel zijn voor de stamgroepleid(st)er.

Basisprincipe 4:

Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.

We proberen die ander ook achter die uiterlijke kenmerken te leren kennen en te waarderen. Dat betekent dat we het onderwijs zo organiseren dat "hoofd, hart en handen samen actief zijn".

Bij de kinderen letten we bij de voorbereiding van onderwijsactiviteiten op zoveel mogelijk factoren, die op een bepaald moment hun ontwikkelingsniveau kenmerken. Hierbij kan een kindvolgsysteem een leidraad zijn.

Basisprincipe 14:

In de school wordt het onderwijs uitgevoerd in pedagogische situaties en met behulp van pedagogische middelen.

Een kindvolgsysteem is dus een pedagogisch middel dat moet aansluiten bij de pedagogische situaties. Dit basisprincipe omschrijft voor mij ook gelijk waarom er geen Cito toetsen thuis horen in de onderbouw. De manier van toetsen is voor de kinderen geen vertrouwde pedagogische situatie en sluit absoluut niet aan bij de manier waarop er dagelijks gewerkt wordt met kinderen uit de onderbouw.

Basisprincipe 16:

In de school vindt overwegend heterogene groeperingen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, teneinde het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.

Heterogeen slaat op verschillen in leeftijd, maar ook in niveaus en interesse.

Heterogeen betekent ook dat elk kind zo goed mogelijk krijgt wat het nodig heeft voor zijn of haar ontwikkeling van hoofd, hart en handen. Om goed om te gaan met die verschillen en om aan te sluiten bij het niveau en de behoefte van ieder kind is een goed kindvolgsysteem een belangrijk hulpmiddel.

Basisprincipe 19:

In de school vinden gedrags- en prestatiebeoordeling van een kind zoveel mogelijk plaats vanuit de eigen ontwikkelingsgeschiedenis van dat kind en in overleg met hem.

Waar mogelijk probeert de groepsleid(st)er de beoordeling van geleverde prestaties vast te knopen aan wat het kind voordien presteerde. Is het een vooruitgang, een verrijking, een verdieping? Prestaties van kinderen in de stamgroep worden als regel niet onderling vergeleken.

Voor de instrumentele en culturele vaardigheden betekent dit dat we zo precies mogelijk proberen te bepalen wat kinderen moeten kunnen en daarbij een opbouw in moeilijkheidsgraad aangeven, zodat een geïndividualiseerde benadering mogelijk is.

Hier staat dus precies omschreven waaraan een goed kindvolgsysteem moet voldoen!

Hoe gaat het op andere Jenaplanscholen?

In Mensen-Kinderen zijn de laatste jaren diverse artikelen (zie bronnen) verschenen waarin bestaande kindvolgsystemen werden besproken. Er is van alles op de markt en het één (CITO, PRAVOO, Leer in Zicht) sluit totaal niet aan bij de basisprincipes van het Jenaplan-onderwijs en andere juist weer wel (HOREB vanuit OGO, Een procesgericht kindvolgsysteem voor kleuters vanuit EGO, Primary Learning Record). Het valt op dat de negatief beoordeelde systemen vaak een groot commercieel karakter hebben en de positief beoordeelde systemen gemaakt zijn voor stromingen met een bepaalde visie zoals EGO en OGO. Jenaplan onderwijs gaat ook duidelijk uit van een visie (basisprincipes) en het is dus logisch dat die systemen, die daar ook vanuit gaan, beter passen binnen het Jenaplan. Deze systemen zijn echter niet specifiek voor het Jenaplan-onderwijs ontwikkeld en het NJPV is niet voornemens om met een eigen kindvolgsysteem voor Jenaplanonderwijs te komen. Iedere Jenaplanschool moet dus zelf een keuze daarin maken.

Hierdoor is bij mij de vraag ontstaan: "Hoe gaat het op andere Jenaplanscholen?"

Ik ben vervolgens in de periode eind februari en begin maart 2003 op bezoek gegaan bij drie Jenaplanscholen uit de omgeving. Ik heb op iedere school een ochtend meegedraaid in een onderbouwgroep en daarnaast heb ik de registratie- en rapportagemiddelen bekeken en besproken. Hierover even kort de bevindingen per school voor de onderbouw:

Oecumenische Jenaplan-bassisschool "De Hoeve" in Hoevelaken

Registratie:

Onderdelen uit de HOREB (o.a. opgezet met medewerking van Henk Veneman)

- keuze-activiteiten worden per week geregistreerd in een logboek

- voor ieder kind bladen waarop je in steekwoorden verschillende gebieden kan beschrijven
- observatiekaarten (door de Hoeve zelf gemaakt) gericht op allerlei ontwikkelingsgebieden zoals voorbereidend rekenen
- bolletjes lijst in twee minuten invullen per kind

Cito toets ordenen en begrippen voor groep 2

Rapportage:

twee keer per jaar een geschreven rapport in de vorm van een brief van de stamgroepleid(st)er aan het kind. In de middenbouw en bovenbouw wordt daar nog een extra vel aan toegevoegd met een bolletjes systeem waarbij lezen, spelling, rekenen etc. wordt beoordeeld

Informatie n.a.v de gesprekken met betrokkenen:

De HOREB is als totaal pakket erg uitgebreid en dus te veel werk. De Hoeve heeft hieruit een keuze gemaakt uit onderdelen die zij belangrijk vinden om te registreren. Daarnaast hebben ze het nog uitgebreid met zelfgemaakte observatiekaarten. Over het afnemen van de Cito toets waren ze niet enthousiast.

Het rapport is voor de kinderen en ouders heel leuk om te lezen. Voor de stamgroepleid(st)ers valt het niet mee om elke keer een nieuwe brief te schrijven. Ik vind zo'n brief ook erg subjectief. De inhoud is erg afhankelijk van de stamgroepleid(st)er en vaak heel positief waardoor er een verkeerd beeld kan ontstaan over de ontwikkeling van het kind. Dit is niet eerlijk ten opzichte van het kind en de ouders.

RK Jenaplanschool "De Phoenix" in Zwolle

Registratie:

Daarin zijn ze voor de onderbouw nog zoekende. Één van de stamgroepleidsters volgt nu een speciale cursus in Meppel met bijbehorend materiaal.

Nu vult men voor ieder kind een "Kijkpuntenlijst" in. Dit is uitgegeven door Het OAC en WSNS. Het is officieel een signaleringsinstrument en procedure planmatig handelen voor jonge risico kinderen. Dus niet gemaakt om als kindvolgsysteem te gebruiken voor alle kinderen.

Er worden twee Cito toetsen afgenomen voor groep 2.

Rapportage:

Een verslag met bolletjes systeem verdeelt over de onderdelen: groep, gesprek, werk, spel en viering. Voor het ontwerpen van het rapport heeft men gebruik gemaakt van de rapportenkoffer van de NJPV.

Informatie n.a.v. gesprekken met betrokkenen:

Op De Phoenix zijn ze dus op zoek naar een goed kindvolgsysteem voor de onderbouw. Over het gebruik van de Cito in de onderbouw was men niet echt tevreden. Ze hebben voor de hele school al wel een dossier per kind wat door de stamgroepleid(st)er wordt bijgehouden en per jaar met het kind meegroeit. Hier worden o.a. Cito, DMT en AVI gegevens per kind d.m.v. grafieken bijgehouden.

Het rapport vond ik er erg leuk uitzien en vooral ook door de verschillende onderdelen echt Jenaplan.

RK Jenaplanschool "St. Franciscus" in Nunspeet

Registratie:

- begrippenlijst: A4 met begrippen die afgetekend worden per kind
- observatielijst: per rapportage gebied kan je per kind opmerkingen opschrijven
- werkkaart: activiteiten voor de kinderen die ze zelf kiezen of verplicht zijn.
- overzichten van Piccolo en Novo-script

Rapportage:

Een verslag met bolletjessysteem met de volgende onderwerpen: kringen, wereldoriëntatie, werkperiode, expressie, bewegingsonderwijs en hoe je bent op school.

Informatie n.a.v. gesprekken met betrokkenen:

De registratie is gekoppeld aan het rapport. Op de "St. Franciscus" hebben ze de rapporten pas dit schooljaar op deze wijze ingevoerd en het nog maar één keer ingevuld. Het voorgaande rapport was alleen een geschreven woordverslag. De meningen over wat beter werkt waren

verdeeld. De ene stamgroepleid(st)er schrijft zo hele verhalen en een ander moet over elke zin nadenken. Het voordeel van het huidige rapport is wel dat iedereen dezelfde punten bekijkt en bij de vakjes met opmerkingen kan men nog wat schrijven. Bij de één dus hele verhalen, bij de ander juist korte zinnnetjes.

Ik vond het heel leuk en zinnig om eens op andere Jenaplanscholen te kijken. Je doet allerlei nieuwe indrukken en ideeën op. Iedere school had ook zoiets van: dat moeten we eigenlijk vaker doen!

Iedereen zit op zijn eigen Jenaplan-eilandje. Niet alleen ieder mens is uniek, maar ook iedere Jenaplanschool. Ik zou niet willen dat we allemaal hetzelfde worden, maar je kunt wel van elkaar leren.

Informatie en ideeën uitwisselen. Vaak zit je zo vast aan je eigen patronen, dan is het wel eens goed om het eens op een andere manier te zien. Het stimuleerde mij om eens kritisch te kijken naar mijn eigen manier van werken. Waarom doe ik het nou eigenlijk zo? Kan het niet anders?

Kindvolgsysteem op de "Gabriël"

Terug naar mijn eigen situatie. Toen ik op de Gabriël begon waren er nauwelijks registratiemiddelen aanwezig. Er was een map waar de stamgroepleid(st)er per kind wat opschreef. Dit was meer gericht op alledaagse dingen zoals: Pietje heeft z'n eerste tand eruit, Jantje speelt graag met lego etc. Over de ontwikkeling was weinig terug te vinden. Ik nam in april de groep over en een overdracht was helaas niet mogelijk. Ik wist dus niets van de kinderen, de werkwijze in de groep en het tweede rapport moest worden ingevuld! In Almere gebruikte ik wel een kindvolgsysteem, en ik ben dit uit nood ook gelijk op de "Gabriël" gaan gebruiken. Echter dat systeem gebruiken we nu dus nog steeds en in alle onderbouwgroepen. In Almere noemde men het 'de leerlijnen'. Ik noem het liever "de ontwikkelingslijnen".

Het ontstaan van "de ontwikkelingslijnen"

Ik kwam vers van de PABO en ik begon in Almere op "de Achtbaan". Al gauw kwam ik in de onderbouw terecht, waar altijd al mijn hart naar uit ging. Ik kreeg leuke collega's die al jaren in het vak zaten en waarvan

iedereen de KLOS opleiding had gedaan. Mijn collega's hadden de ontwikkeling van kleuters, zoals ze het zelf noemde: in hun hoofd zitten. Ik dus absoluut niet en mijn kennis vanuit de PABO was hierover minimaal. Wanneer moet een kind nu iets kennen of kunnen? Wat kan ik precies verwachten van een kind? Wanneer verloopt de ontwikkeling niet goed? Ik kwam er niet goed uit en de school vond het ook de hoogste tijd om de registratiemiddelen eens aan te pakken. In samenwerking met de SBD zijn zo "de ontwikkelingslijnen" ontstaan. We hebben er jaren aan gesleuteld, er is een rapport bij gemaakt en het heeft zelfs een onderwijsprijs gekregen in de regio Flevoland. De inspectrice was er ook tevreden mee en heeft destijds een exemplaar overgenomen.

"De ontwikkelingslijnen" zijn dus eigenlijk gemaakt voor het reguliere onderwijs. Op de Gabriëlschool hebben we wel wat kleine zaken veranderd, zoals 'contact met de leerkracht' is 'contact met de stamgroepleid(st)er' geworden, maar de uitgangspunten zijn hetzelfde gebleven.

Hoe werken "de ontwikkelingslijnen"?

Zie bijlage 1 voor een exemplaar van de ontwikkelingslijnen.

Het doel van "de ontwikkelingslijnen" is het volgen van de ontwikkeling van ieder kind, zodat de stamgroepleidster in staat is een omgeving of situatie te creëren die aansluit bij die ontwikkeling.

De volgende gebieden worden bijgehouden:

sociale redzaamheid: spel	ordenen
werk: concentratie	tellen
contact stamgroepleid(st)er	vorm
contact kinderen	kleur
zelfredzaamheid	kennis eigen lichaam
zinsbouw	fijne motoriek
kort auditief geheugen	grove motoriek
zien van kleine verschillen	schrijfmotoriek
horen van kleine verschillen	tekenen
rekenbegrippen	

Elke lijn is verdeeld in ontwikkelingsfasen ofwel de ontwikkeling is verdeeld in kleine stapjes. Het begint eenvoudig en gaat steeds een stapje verder. Bij ieder kind bekijk je dus stap voor stap de ontwikkeling op allerlei gebieden.

Deze onderdelen komen ook terug in het functioneringsverslag. Zie bijlage 2. Twee keer per jaar worden de functioneringsverslagen ingevuld. Het is gericht op het kind en wordt in de midden- en bovenbouw ook altijd eerst met de kinderen zelf besproken. Hierna volgt er nog een 10-minutengesprek met ouders.

De ontwikkelingslijnen zijn een onderdeel van de registratie in de onderbouw. Per kind houden we gedurende de hele school een dossier bij. In de onderbouw wordt het volgende bijgehouden:

- inschrijfgegevens van ouders
- vragenlijst die door de ouders is ingevuld over het kind Zie bijlage 3.
- observatielijst jongste kleuter na 1 maand onderwijs. Zie bijlage 4
- woordenschat test jongste kleuter
- algemene notities met informatie over het kind gedurende de onderbouw periode
- belangrijke gegevens uit gesprekken met ouders en/of andere instanties
- signaleringslijst sociaal-emotionele ontwikkeling. Zie bijlage 5.
- gegevens van de ontwikkelingslijnen eind groep 2. Dit is gelijk ook het uitgangspunt voor de overdracht naar de middenbouw
- eventueel nog onderzoeksverslagen, handelingsplannen, gegevens van andere instanties zoals logopedie

Er is op dit gebied dus al veel meer in kaart gebracht dan toen ik begon, ofwel mijn beginsituatie. We hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan de registratie. We proberen zo een doorgaande lijn in de hele school te creëren. Het komt ook aardig overeen met de "Richtgevende uitspraken voor de ontwikkeling van een beeld hoe we kinderen kunnen volgen binnen een Jenaplanschool (facetpublicatie)" wat Jaap Meijer mij heeft toegestuurd. Alleen een portfoliomap is iets wat wij niet hebben. Misschien moeten we ons daar eens meer in gaan verdiepen.

Passen "de ontwikkelingslijnen" binnen de Jenaplan basisprincipes?

Het doel van dit werkstuk is: kijken of het kindvolgsysteem van de Gabriëlschool wel past binnen Jenaplan en dus bij de basisprincipes. De basisprincipes die belangrijk zijn voor een kindvolgsysteem heb ik al eerder genoemd.

Basisprincipe 1: "de ontwikkelingslijnen" volgen de ontwikkeling van ieder kind en is een manier om rekening te houden met verschillen. Er bestaat geen gemiddeld kind, ieder kind ontwikkelt zich op zijn of haar unieke wijze. Dat maakt het tot dat kind en het is dus heel belangrijk om daar goed mee om te gaan. Door de ontwikkelingslijnen breng je die unieke ontwikkeling in kaart.

Natuurlijk is een kindvolgsysteem alleen maar een hulpmiddel.

Basisprincipe 2: op Jenaplanscholen wordt geprobeerd de kinderen te helpen hun eigen, nog lang niet volledig ontwikkelde mogelijkheden te leren kennen door ze te stimuleren. Dit vraagt om differentiatie. Door "de ontwikkelingslijnen" volgt de stamgroepleid(st)er de ontwikkeling van ieder kind en kan zo dus ook aansluiten met het onderwijs aanbod.

Basisprincipe 4: de ontwikkeling is opgesplitst in verschillende lijnen ofwel gebieden. Er wordt gekeken naar allerlei onderdelen van de ontwikkeling zoals: de persoonlijkheidsontwikkeling, de spelontwikkeling, de taalontwikkeling, de motoriek, ontwikkeling van het voorbereidend rekenen en lezen, zelfstandigheid etc. Al deze gebieden samen maken de totale persoon en geven aan hoe je het kind het beste kunt benaderen en aanspreken. Belangrijk daarbij vind ik zelf om ook een beetje vertrouwen te hebben in het kind. Niet gelijk denken dat de ontwikkeling achter loopt en actie ondernemen. Vaak moet de ontwikkeling even sudderen, even rijpen en dan gaat ineens het lichtje branden. De ontwikkeling kan drie stappen tegelijk vooruit gaan, maar

ook zo weer een stapje terug. Fanatiek oefenen werkt vaak averechts en levert een hoop frustratie op. Spelenderwijs stimuleren in een zinvolle context werkt veel beter bijvoorbeeld tellen door een tafel te laten dekken voor 6 kinderen. Vul 6 bekertjes met limonade. Hoeveel kinderen kunnen nu op visite komen? Nodig maar kinderen uit etc.

Regelmatig krijg je van ouders de vraag: wat kan ik er thuis aan doen? Kan je niet iets meegeven zodat we thuis kunnen oefenen? Nog even en dan heb je kleuterhuiswerk! Thuis is thuis en school is school en dat moet zo blijven. Vooral van kleuters vraagt school al zoveel energie en daarnaast hebben ze ook allerlei sporten, zwembaden en clubjes. Laat ze ook nog tijd overhouden om lekker (buiten) te spelen. Als je de ontwikkeling als ouder wilt stimuleren prima, maar doe dat dan ook spelenderwijs en alleen als het plezierig is voor kind en ouder. Om maar weer even uit te gaan van tellen: speel een gezelschapsspelletje. Ga naar de supermarkt en laat je kind helpen. Doe maar 5 appels in een zakje. Pak maar 3 pakken melk etc.

Basisprincipe 14: het invullen van de ontwikkelingslijnen moet gebeuren d.m.v. observaties. In de praktijk is dit echter niet altijd haalbaar. Vooral als de rapporten (of functioneringsverslagen zoals ze op de Gabriël worden genoemd) er weer aankomen, dan ga je toch nog wat gebieden bij de kinderen nalopen. Even controleren! Op deze manier lijkt het al gauw op toetsen en dat komt de pedagogische situatie niet ten goede. Je kunt met een kind aan een tafeltje gaan zitten en teloefeningen gaan doen, maar het kan ook door tijdens de kring de meegenomen kastanjes te laten tellen of een ontwikkelingsmateriaal als Tel Wel te laten spelen. De manier waarop je het doet is dus essentieel en je moet een bepaalde discipline hebben voor het bijhouden van de ontwikkelingslijnen.

Ze moeten toch een beetje in je hoofd zitten, zodat je heel alert kunt reageren tijdens een observatie. Een kind speelt bijvoorbeeld met andere kinderen een heel verhaal in de huishoek. Dit zegt dus iets over "de ontwikkelingslijnen": contact met andere kinderen en spel.

Basisprincipe 19: dit is een heel belangrijk, maar tegelijk ook moeilijk basisprincipe voor kindvolgsystemen.

De ontwikkelingslijnen volgt van ieder kind de ontwikkeling. Daarbij sluit je ook steeds aan bij voorgaande ontwikkeling. De lay-out van "de ontwikkelingslijnen" gaat uit van jongste, middelste en oudste. Deze staan dus per groep genoteerd bij de ontwikkelingslijn. Je kunt kinderen dus wel met elkaar vergelijken, al is dit toch echt geen doel.

Onder aan elke lijn is ook een beoordeling aangegeven d.m.v. letters: o (onvoldoende) m (matig) v (voldoende) rv (ruim voldoende) g (goed).

Dit is destijds gemaakt voor het rapport in Almere. Het functioneringsverslag van de Gabriël gaat niet uit van deze letters, maar uit van een systeem met vier bolletjes.

De stamgroepleid(st)er gebruikt die letters nu dus als leidraad. Wat mag je verwachten van een jongste kind aan het eind van zijn eerste schooljaar? Er zit een duidelijke opbouw in: van een jongste verwacht je andere dingen dan van een oudste. De ontwikkeling gaat steeds een stapje verder. De voldoende lijn is voor ons de richtlijn. Alles wat daarboven zit, is mooi meegenomen en alles wat daar onder zit hou je in de gaten. Natuurlijk hou je daarbij altijd rekening met het kind zelf, bijvoorbeeld met de kalenderleeftijd. Tussen de ene en de andere jongste kan verschil zitten in het aantal maanden onderwijs, alleen door de leeftijd.

Het Ontwikkelingsvolgmodel Jonge Kinderen wat door Dick Memelink wordt beschreven in Mensen-Kinderen mei 1999 gaat juist uit van die kalenderleeftijd en koppelt daar heel precies de ontwikkelingsfases (per half jaar) die daarbij horen aan vast. Dit systeem wordt voor elk kind apart ingevuld en volgt dus de eigen ontwikkelingsgeschiedenis. Onder aan het artikel staat dat Ad Boes Het Ontwikkelingsvolgmodel Jonge Kinderen nog in Mensen-kinderen gaat bespreken. Misschien is dit al gebeurd, maar ik ben het niet tegengekomen. Ik ben in ieder geval heel benieuwd hoe Ad Boes hier tegenaan kijkt, omdat er duidelijke overeenkomsten zijn met onze ontwikkelingslijnen. Het ziet er mooi uit, maar is het ook werkbaar in de praktijk? Wordt er niet teveel uitgegaan van de gangbare ontwikkeling ofwel de gemiddelde ontwikkeling? Een gemiddeld kind bestaat immers niet.

Bij de verdieping op basisprincipe 19 staat: voor de instrumentele en culturele vaardigheden betekent dit dat we zo precies mogelijk

proberen te bepalen wat kinderen moeten kunnen en daarbij een opbouw in moeilijkheidsgraad aangeven, zodat een geïndividualiseerde benadering mogelijk is.

Deze omschrijving past wel bij "de ontwikkelingslijnen" die we gebruiken op de Gabriël.

Conclusie:

"De ontwikkelingslijnen" die we op de Gabriël gebruiken als kindvolgsysteem, passen naar mijn mening wel binnen de basisprincipes van het Jenaplan-onderwijs.

Toch blijf ik er kritisch over of dit wel het systeem is voor de Gabriëlschool. Het is een hulpmiddel en daarom is het belangrijk dat het voor iedereen te hanteren is. Vooral nieuwe collega's hebben hier in eerste instantie moeite mee en het kost gewoon tijd om je eigen te maken in het systeem. Ik werk er nu al een poos mee en bij mij is de ontwikkeling van kleuters uiteindelijk ook in mijn hoofd gaan zitten. Ik ben zelf deskundiger geworden met behulp van "de ontwikkelingslijnen". Het is voor mij een goed hulpmiddel, maar samen met m'n collega's in Putten blijven we werken aan basisprincipe 20!

In ieder geval is het belangrijk dat een kindvolgsysteem op een Jenaplanschool:

- een hulpmiddel is
- een kind individueel volgt in zijn of haar eigen ontwikkeling
- niet bedoeld is om kinderen met elkaar te vergelijken, laat staan om scholen onderling met elkaar te gaan vergelijken. Al is dit helaas wel iets wat de inspectie het liefst zou willen doen.
- rekening houdt met de basisprincipes: 1, 2, 4, 14, 16 en 19
- geen toets karakter moet krijgen
- werkbaar moet zijn voor alle partijen
- daadwerkelijk iets zinnigs toe moet voegen aan de registratiegegevens
- bijdraagt aan een doorgaande lijn voor de hele school

Hopelijk zit ik op de juiste weg binnen het Jenaplan-onderwijs. In het eindgesprek op 14 mei hoop ik met jullie over dit onderwerp

gedachten te kunnen uitwisselen. Een feit is dat je in het onderwijs nooit uitgeleerd raakt en ook altijd zoekende blijft naar vernieuwingen!

Met vriendelijke groet,

Hester Loot